

voor die groep, gelijk vermeld, studenten als verkenners aangetrokken.

Maar van der Waals had nog meer gepresteerd. Naast de vier zoëven genoemde *Spiele* (met Vorrink, met Dutilh, met Kastein en met Pahud de Mortanges) had hij zich, nu als 'Piet van de Velde' optredend, nog op een vijfde *Spiel* ingelaten: tegen de 'Dienst-Wim'. In maart kwam namelijk via de pas in gebruik genomen zestiende radioverbinding van het *Englandspiel* de opdracht binnen dat de marconist van die zestiende 'lijn' (die bij aankomst gearresteerd was) zich met een bepaalde slagzin moest melden bij ir. Juten te Bergen op Zoom om bij deze spionagemateriaal af te halen; men wist in Londen dat Juten een belangrijke rol speelde bij het doorgeven van de rapporten van de 'Dienst-Wim'. Van der Waals begaf zich naar Juten en introduceerde zich met de slagzin zoals deze door de Duitsers gedecodeerd was: 'Het werd op het vuur gezet.' De slagzin die door de 'Dienst-Wim' voor een dergelijk contact opgegeven was, had evenwel iets anders geluid: 'De pot werd op het vuur gezet.' Juten vertrouwde de zaak niet en zei (naar wij aannemen: na overleg met Vermeulen) dat 'Piet' er maar eerst voor moest zorgen dat de Londense radio een nieuwe slagzin doorgaf: 'Glymes houdt het vuur warm.' Er ging enige tijd overheen voor een en ander geregeld was, maar op 27 mei was het zo ver: 'Glymes houdt het vuur warm', weerklonk in de avonduitzending van Radio Oranje. Hiermee was voor Juten de betrouwbaarheid van 'Piet' boven alle twijfel verheven. Hij bracht Jan Vermeulen, de coördinator van de 'Dienst-Wim', met 'Piet' in aanraking en zo Vermeulen nog aarzelde, dan werd die aarzeling wel overwonnen toen 'Piet' hem een op naam van 'Piet van de Velde' gesteld, door Somer ondertekend en van diens foto voorzien introductiebewijs liet zien – een document waarvoor Schreieder de foto en de handtekening van Somer gebruikt had die bij de papieren op het lijk van Bergman gevonden waren. Vermeulen had met Somer samengewerkt. Het stond nu vast: 'Piet' was een geheime agent uit Engeland. Een zeer welkome bovendien: hij beweerde een zender te hebben! Nu had Vermeulen wel eens spoedeisende berichten kunnen doorgeven aan een zender in de Ardennen waarmee Vandermeerssche in verbinding stond, maar de zender van 'Piet' was veel dichterbij. 'Vooral Vermeulen', aldus later Koch, leider van een der ondergroepen van de 'Dienst-Wim',

'was er erg trots op. Hij omringde van der Waals met alle zorgen die hij kon geven, en was een beetje de kloek op het ei. Hij vond dat iemand anders zich daarmee niet moest bemoeien.'¹

¹ Getuige A. B. J. Koch, *Eng.*, dl. IV c, p. 1696.